

► TEMA

Mobilitzacions ecologistes

És una bona mostra d'aquestes mobilitzacions la fotografia del GOB Menorca que acompanya l'article, inclosa dins la Col·lecció Urbanisme a Menorca. AISM-CIM.

La batalla pel territori a Menorca

♦ Miquel López Gual *

El 1973 s'inicia a Menorca el primer conflicte territorial, el qual pren volada el 1974. Es tracta de l'intent d'urbanitzar s'Albufera des Grau i Shangri-La ('el paradís'), un espai natural cabdal per l'illa. La polèmica s'allarga dotze anys i la seva protecció –efectiva legalment el 1986– representa una victòria pel moviment ecologista.

El 1978, per combatre les inten-

cions urbanitzadores que sobrevo- len Macarella i Macarelleta es constitueix la 'Coordinadora per a la defensa del territori' –aglutinant d'entitats i persones– a Ciutadella. Tot i que la batalla per Macarella també s'allarga en el temps, el 1991 l'espai és declarat ANEI. Una nova victòria.

Amb la majoria socialista i la caiguda generalitzada dels moviments socials, la 'Coordinadora' deixa pas (amb crisi existencial inclosa) al GOB-Menorca (fundat el 1977), qui, amb altres, capitalitzarà la força del moviment proteccionista.

Durant els anys vuitanta tenen lloc les batalles pel barranc d'Algendar, s'Albufera, Son Bou, costa sud de Ciutadella i Trebalúger. Són els anys de les grans campanyes i manifestacions.

El moviment proteccionista mostra múscul i a finals de la dècada suma aquests indrets (Son Bou parcialment) al seu historial de victòries. Les reivindicacions concretes conflueixen en la campanya 'Per una Menorca digna' i amb tot

aquest brou arriben els primers projectes de camps de golf i la lluita per la LEN – amb la històrica manifestació sota el lema 'Per un catàleg digne, ara!'.

Sens dubte el proteccionisme esdevé un element clau per entendre l'illa actual, i val la

pena recordar que en tot el procés les demandes proteccionistes van de la mà de la demanda d'una major democràcia i transparència, a favor del bé comú i en contra de l'especulació. El moviment proteccionista és segurament el més important des del retorn de la democràcia. Pròximament en veurem alguns exemples.

* Historiador doctorand en Història contemporània (URV)

► TEMA

Manipulació de les fonts

La crònica de Desclot és, cronològicament, la segona de *Les quatre grans Cròniques*. Explica els fets històrics succeïts des del regnat de Ramon Berenguer IV fins al de Pere el Gran, sent a la figura d'aquest darrer a qui hi dedica més espai.

Una interpolació a Desclot

♦ Gabriel Ensenyat Pujol *

Un manuscrit de la crònica de Desclot propietat dels mercedaris fou objecte d'una interpolació al segle XVII a fi de potenciar la figura del seu fundador, Pere Nolasc, i, de retruc, de l'orde.

De la crònica escrita entre 1283-1288 per Bernat Desclot (la segona de les anomenades Quatre Grans Cròniques catalanes) es feren

còpies diverses durant els segles següents. Un d'aquests exemplars, del segle XV, el posseïen els frares mercedaris, un orde creat durant els primers anys del regnat de Jaume I que tenia com a funció principal intervenir en el rescat de captius cristians al nord d'Àfrica musulmà. I hi dugueren a terme una interpolació interessada que, lògicament, no es troba a cap altre manuscrit.

Es tracta d'una pretesa carta de Jaume I, en català, adreçada a sant Pere Nolasc (fundador de l'orde)

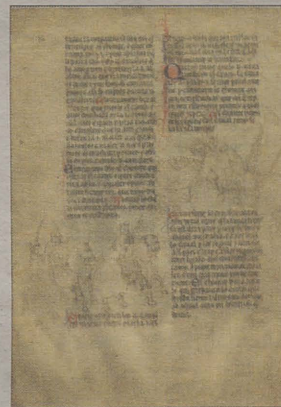
quan el monarca duia a terme el setge de Madina Mayurqa (1229). El rei li hauria demanat suport espiritual, en forma d'invocacions i pregàries, per l'èxit de l'empresa.

La carta és una invenció siscentista que complia diversos objectius alhora: prestigiar l'orde, tractar d'incrementar-ne el santoral i avalar les profecies del sant per tal que Pere Nolasc fos declarat patró dels regnes de Mallorca i València. Com que el santoral mercedari era esquifit, al segle XVII els frares de la Mercè fins i tot arribaren a inventar un sant, sant Pere Pasqual, a força de fusionar tres persones diferents i cronològicament distància-

des en una de sola (val a dir que els mercedaris no varen ser els únics a inventar santoral...).

I el 1639 aconseguiren que el Gran i General Consell de Mallorca aclamàs com a patró sant Pere Nolasc, «en atenció de aver sido profeta de el acierto de aquella empresa», llegim a un llibre del segle XVII de Manuel Mariano de Ribera, cronista general de l'orde de la Mercè. El que no es comprèn és que la falsa carta encara fos reproduïda com un document autèntic del segle XIII el 1977 a la miscel·lània 'Fontes Rerum Balearium'.

* Professor del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB

► TEMA

S'Heretat

Aquest jaciment arqueològic és només d'un dels tants jaciments i espais històrics que tenim a les nostres illes i passen desapercebuts per als visitants i locals. Cal una major inversió per part de les institucions en el seu manteniment i en posar-los a l'abast de la ciutadania a través de la difusió educativa i, si és possible, també turística.

El gigante que descansa en Capdepera

♦ Alfonso José Vulcán Cano *

Més de 4.800 m² convier- ten al poblado talayótico de S'Heretat, en un monumental recuerdo del pasado del municipio, una amalgama constructiva convertida en el esqueleto sobre el que podemos leer el paso de diferentes grupos sociales a lo largo del tiempo.

Desde las cisternas artificiales cercanas, pasando por la imponente figura del talayot central y sus murallas, hasta los variados habitáculos, nos muestran diferentes cronologías, dando un valor patrimonial incalculable al conjunto visitable en horarios relativamente estrictos dado que pertenece a una propiedad privada. Esto provoca a su vez una sensación de inmensidad cronológica, la cual es capaz de enriquecer más si cabe el ente patri-

monial. El acceso al mismo se encuentra en la poco transitada carretera de Canyamel, a la cual únicamente dan uso turistas en época estival y residentes con fincas cercanas.

Tras esta breve descripción, podríamos pensar que la visita al yacimiento es una parada obligatoria en nuestro paso por el municipio. Sin embargo, el peligroso abrazo del abandono patrimonial acecha al recinto, impidiendo al visitante disfrutar de lo que podría ser una visita mucho más provechosa.

Así, cuando accedemos al recinto, los principales protagonistas son, o eran en nuestro último acceso, los desechos animales, los destrozos provocados por las inclemencias del tiempo o la maleza que rodea cada una de formaciones. Los datos proporcionados se antojan aún más alarmantes cuando vemos el grado de conocimiento de los residentes sobre dicho enclave: las visitas escolares son nulas, sus residentes apenas conocen la ubicación y en las guías turísticas no se lo menciona.

Como punto y final, solo nos queda hacer un pequeño llamamiento a la conservación, invitando así a la ciudadanía y a los centros educativos de la zona a realizar una visita al gigante que yace dormido en la costa de la comarca de Llevant.

* Graduat en Història

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

♦
Antoni Vives
Reus

♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

♦